

однозначно зрозумілого цілеспрямованого руху для виживання, сталого функціонування та подальшого розвитку всієї ієрархії суб'єктів соціально-економічних відносин.

Перелік використаних джерел:

1. Fons Trompenaars. 100+ management models: How to understand and apply the world's most powerful business tools / Fons Trompenaars, Piet-Hein Coebergh. Infinite Ideas Limited, 2014. P - 592.
2. Скрипник Н.Є., Ткачук І.М. Проблеми управління підприємством в сучасних економічних умовах. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/205.pdf>
3. Князькова В.Я., Семенюк М.М. Проблема управління підприємством в сучасних умовах воєнного стану та допомога держави в її вирішенні. URL: <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/12263/Kniazkova.pdf?sequence=1>
4. Длігач А. Майже половина підприємців відчувають тиск з боку правоохоронних та регуляторних органів. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/09/09/719100/>

УДК 004:331.5:338.2

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ: ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО ТА РИНОК ПРАЦІ

Гончарова Світлана Юріївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
Хоменко Петро Петрович, аспірант, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Цифровізація економіки є однією з останніх тенденцій сучасності, яка радикально змінює спосіб функціонування суспільства та ринку праці. З розвитком технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, інтернет речей та великих даних, спостерігається перетворення традиційних економічних моделей та соціальних взаємодій. Цифрові технології трансформують соціальні взаємодії, впливають на економічну нерівність, змінюють інфраструктуру ринку праці. Одним із важливих аспектів цифровізації є її глобальний характер. Тенденції стирання географічних кордонів сприяють міжнародному співробітництву та обміну даними. Одночасно з'являються виклики, пов'язані з прямими регуляторними підходами до цифрової економіки, питаннями кібербезпеки та транснаціонального обміну даними. Як зазначається у звітах Всесвітнього економічного форуму, людство вступає в четверту промислову революцію, яка "характеризується злиттям технологій, що стирає межі між фізичною, цифровою та біологічною сферами" [1].

Метою роботи є дослідження впливу цифровізації на суспільство та ринок праці.

З появою інтернету та соціальних мереж спосіб спілкування між людьми кардинально змінився. У дослідженнях інформаційних технологій зазначено, що вони створюють нову форму соціальної організації – мережеве суспільство, де інформаційні потоки залишаються ключовими для соціальних процесів [2]. Цифровізація сприяє глобалізації культурних обмінів між країнами та створенню нових форм соціальної активності.

З іншого боку, у роботах про вплив цифрових комунікацій на суспільство та ринок праці, наголошується, що залежність від технологій може призвести до ізоляції та зниження якості міжособистісних стосунків [3].

Цифровізація не рівномірно впливає на різні групи населення. Вченими використовується поняття "цифрового розриву" та підкреслюється, що нерівність у доступі до інформаційних технологій поглиблює соціальну та економічну нерівність [4]. Цифровий розрив пов'язаний не тільки з фізичним доступом до технологій, але й з навичками їх ефективного використання.

Зростання обсягу персональних даних, які збираються та аналізуються корпораціями та урядами, викликає занепокоєння щодо приватності та безпеки. Водночас, у дослідженнях науковців зазначається, що персональні дані використовуються для передбачення та

модифікації поведінки [5]. Деякі вчені замислюються про ризики втрати контролю над власною інформацією та необхідність розробки етичних рамок для управління даними.

Одним із найбільш обговорюваних аспектів цифровізації є автоматизація праці. У звітах про майбутню зайнятість зазначено, що до 47% робочих місць у США виявилися під загрозою автоматизації в найближчому десятилітті [6]. Підкреслюється, що найбільше ризикують професії, пов'язані з рутинними завданнями, які легко алгоритмізувати.

Цифрова економіка відкриває нові можливості для малого та середнього бізнесу, дозволяючи йому виходити на міжнародні ринки за допомогою електронної комерції та цифрових платформ. Однак доступ до цих можливостей значною мірою залежить від наявності цифрової інфраструктури, фінансових ресурсів і цифрових навичок. Урядам слід розробляти програми, які сприяють інтеграції малого та середнього бізнесу у цифрову економіку, включаючи доступ до дешевшого інтернету, субсидій на впровадження нових технологій і навчання підприємців. Це особливо важливо для сільських регіонів та країн, що розвиваються, де цифровий розрив є найбільшим помітним.

Цифровізація економіки також має вплив на екологічну сферу. З одного боку, впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати виробничі процеси, зменшуючи споживання ресурсів та обсяги відходів. З іншого боку, збільшення обсягів обчислень, використання центрів обробки даних і виробництва електронних пристроїв створюють додатковий екологічний тиск. Для мінімізації цього впливу необхідно впроваджувати принципи зелених технологій, сприяти розвитку енергоефективних дата-центрів. Баланс між цифровізацією та стійким екологічним розвитком є ключовим для майбутнього.

Водночас зазначається, що технологічний прогрес сприяє появі нових професій у сферах, пов'язаних із аналізом даних, розробкою штучного інтелекту та кібербезпеки. У дослідженнях про економіку майбутнього наголошується на необхідності розвитку нових навичок та компетенцій для адаптації до змін.

Цифровізація змінює вимоги до кваліфікації працівників. Цифрові компетенції та навички навчання протягом життя стають критичними для успіху на ринку праці.

Звертає на себе увагу така думка в суспільстві, що цифровізація може посилити економічну нерівність. Без належного регулювання технологічний прогрес може сприяти концентрації багатства та збільшеному розриву між багатими та бідними.

Впровадження цифрових технологій також підіймає етичні та політичні питання. Виникає необхідність прозорості в діяльності та підзвітності розробників.

Таким чином, слід зазначити, що цифровізація економіки є двояким процесом, що забезпечує значні можливості для розвитку, але також ставить перед суспільством серйозні виклики.

Для максимального використання переваг цифровізації та мінімізації її негативних наслідків необхідно:

розвивати цифрові навички, інвестування в освіту та перекваліфікацію працівників є ключовим для адаптації до нових вимог ринку праці;

забезпечити рівний доступ до технологій, надаючи доступ до інтернету та технологій усім верствам населення;

формувати етичні та правові рамки;

підтримувати соціальну відповідальність бізнесу, впроваджуючи практику сталого розвитку.

Адаптація до цифрової епохи потребує спільних зусиль уряду, бізнесу та громадянського суспільства. Лише за умови їх співпраці та відповідного підходу можна забезпечити, щоб цифровізація сприяла загальному благополуччю та стійкому розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Digital 2023: Global Overview Report Simon Kemp 26 January 2023. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report> 2. Bukh, R., Heeks, R. (2017) Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy. – Global Development Institute

working papers. N68. URL: <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diwkppr68-diode.pdf> 3. Tapscott, D. (1997). The digital economy: promise and peril in the age of networked intelligence. – New York: NY: McGraw-Hill. ISBN 13: 9780070633421. 4. Negroponte, N. (1995). Being digital. – New York : A. Knopf, 243 p. 5. Knickrehm, M, Berthon, B, Daugherty, P. (2016) Digital disruption: the growth multiplier. Accenture Strategy URL: <https://www.infoiva.com/wp-content/uploads/2016/01/Accenture-Strategy-Digital-Disruption-Growth-Multiplier.pdf>. 6. McKinsey Quarterly (2018). Overview and full issue. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/mckinsey-quarterly-2018-number-4-overview-and-full-issue>

УДК 330.341.1:004

ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НАСЛІДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ⁴⁰

Жидик-Будько Роман Русланович, здобувач четвертого курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Інноваційна стратегія є важливим інструментом забезпечення підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства в умовах сучасного ринку, який стрімко змінюється під впливом цифровізації. Це довгостроковий план дій, спрямований на створення нових продуктів, послуг, процесів або підходів, що дозволяють підприємству не лише виживати, але й успішно розвиватися в умовах жорсткої конкуренції.

Інноваційна стратегія починається з аналізу ринку. Ця процедура необхідна для визначення потреб клієнтів, порівняння сильних і слабких сторін конкурентів і розпізнавання сучасних технологічних тенденцій, які можна використовувати для отримання переваг. Серед подальших цілей є збільшення частки ринку, підвищення промислової продуктивності та підвищення прибутковості, як наслідок розвитку виробництва або створення нового продукту. Необхідно провести адекватну оцінку ресурсів – фінансових, матеріальних, людських. Наступним етапом є створення плану з чіткими заходами, визначеними відповідальними особами та встановленими термінами.

Існують різні інноваційні стратегії, які можуть бути вибрані підприємством в залежності від його можливостей, особливостей галузі та рівня конкурентної боротьби. Три основні типи інноваційних стратегій, які можна виділити в економічній літературі – це стратегії наступу, захисту та імітації.

1. Наступальна стратегія підприємства передбачає активну розробку нових продуктів та послуг, впровадження новітніх технологій та процесів, а також попереджувальну роботу з прогнозуванням нових трендів та потреб споживачів.

2. Захисна стратегія передбачає попереджувальну роботу з моніторингу та аналізу дій конкурентів, розробку нових методів та технологій, що дозволяють більш ефективно захищати свої патентні права та конкурентні переваги.

3. Імітаційна стратегія полягає в копіюванні та наслідуванні інновацій основних конкурентів [1].

Впровадження інноваційних стратегій позитивно впливає на прибутковість бізнесу з ряду причин. По-перше, дуже значне підвищення продуктивності. Застосування сучасних технологій у виробничих процесах дозволяє компанії знизити витрати на одиницю продукції, що сприяє підвищенню рентабельності. По-друге, інновації сприяють розширенню ринків. Розробка нових продуктів і послуг відкриває нові споживчі сегменти; отже, буде більше продавати. По-третє, інновації підвищують конкурентоспроможність, оскільки фірма, яка використовує сучасні технології, перемагає своїх конкурентів, залучаючи нових клієнтів і

---

⁴⁰ Науковий керівник – Ревенко Олена Вікторівна, доц., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця.